Mediant la mediació

Publicat per Interacció [1] el 19/06/2018 - 11:02 | Última modificació: 17/05/2021 - 09:32

La mediació està de moda. Sobretot en el món de l'educació i la justícia ha esdevingut un concepte imprescindible. Avui en dia, una resolució de conflictes exemplar requereix a totes passades un procés de diàleg per arribar a un acord. Ara bé, *stricto sensu* 'mediació' és el **pont entre dues entitats independents**. Deia Theodor W. Adorno [2]: "La mediación está mediada por lo mediado". Aquest malabarisme lingüístic del filòsof alemany és el punt de partida de la tesi d'Oriol Fontdevila [3] a «El arte de la mediación»:**no hi ha art sense mediació i, al mateix temps, la mediació està mediada per l'art.**

En el camp de la teoria de l'art, el concepte de mediació ha pres darrerament una rellevància especial en erigir-se com a cavall de batalla [4] de la pràctica artística actual. Amb aquest conjunt de textos, Fontdevila vol **repensar la mediació** en clau performativa i materialista, "con lo cual se pueda establecer una retroalimentación fluida entre su agencia material y la producción de sentido" (p. 13). Posar el focus en la mediació significa **repensar de cap a peus l'activitat artística**, de manera que els conceptes "artista" i "obra d'art" adquireixen una nova dimensió.

El text del comissari, investigador i escriptor problematitza la idea sorgida de l'idealisme alemany [5] que l'art és una entitat autònoma; Fontdevila segueix la línia d'Arthur Danto [6] i Pierre Bourdieu [7], els quals desemmascaren la "soberanía de lo artístico" per concentrar tota la capacitat de l'art al **pol de les institucions** que sostenen el camp de l'art (p. 37). Segons l'autor, una de les grans fites de la visió idealista de l'art és el 'white cube **[8]'** que regeix quasi bé tots els museus i galeries. "Cub blanc" és el tipus d'espai expositiu completament pintat de blanc i en el qual els objectes artístics hi destaquen amb l'ajuda d'un llum puntual. El concepte el va encunyar l'artista i crític Brian O'Doherty [9] i la construcció del MoMA [10] significa la institucionalització d'aquest tipus d'aproximació a l'art. Per Fontdevila, l'objectiu d'aquesta disposició arquitectònica és justament la reducció a la mínima expressió de qualsevol traça de mediació (p. 35).

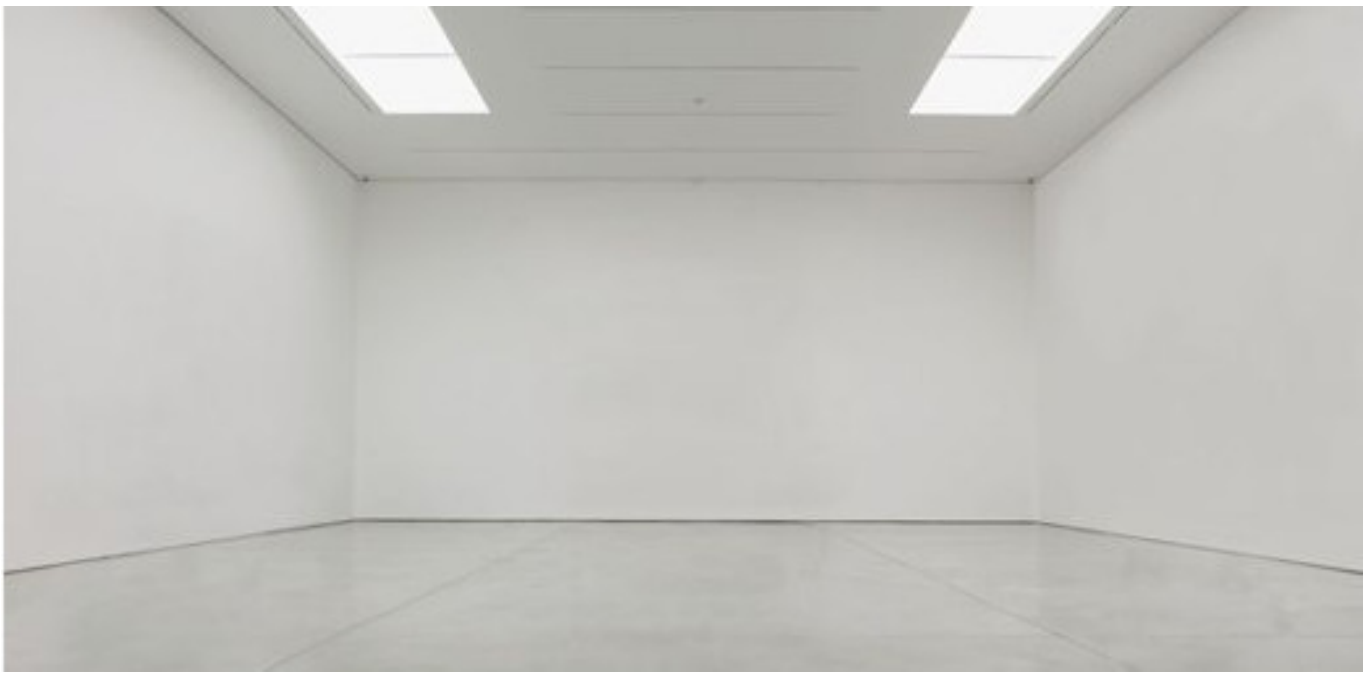

Un exemple de white cube. Imatge: theodysseyonline.com [11].

Més enllà de l'art per l'art, els **mediadors són claus** en l'activitat artística. Citant Bruno Latour [12], Fontdevila defineix els mediadors com aquells "actores dotados de la capacidad para traducir lo que transportan, de redefinirlo, de redesplegarlo, y también de traicionarlo", en oposició als intermediaris, que tan sols "transportan un significado o una fuerza sin introducir transformación alguna: definir sus datos de entrada basta para definir los de salida" (p. 36-37). Qui són aquests mediadors? A grans trets, són les institucions i els organismes que s'encarreguen de difondre i acollir l'activitat artística.

Ara bé, el pes que Fontdevila atorga a la mediació no implica que l'art esdevingui un "**monigote sin entidad alguna"** a mans d'un control "hipermediat" de la societat que impedeix la trobada "immediata" (sense mediació) amb l'objecte artístic (p. 37), tal com suggereix la línia B del diagrama del dispositiu artístic.

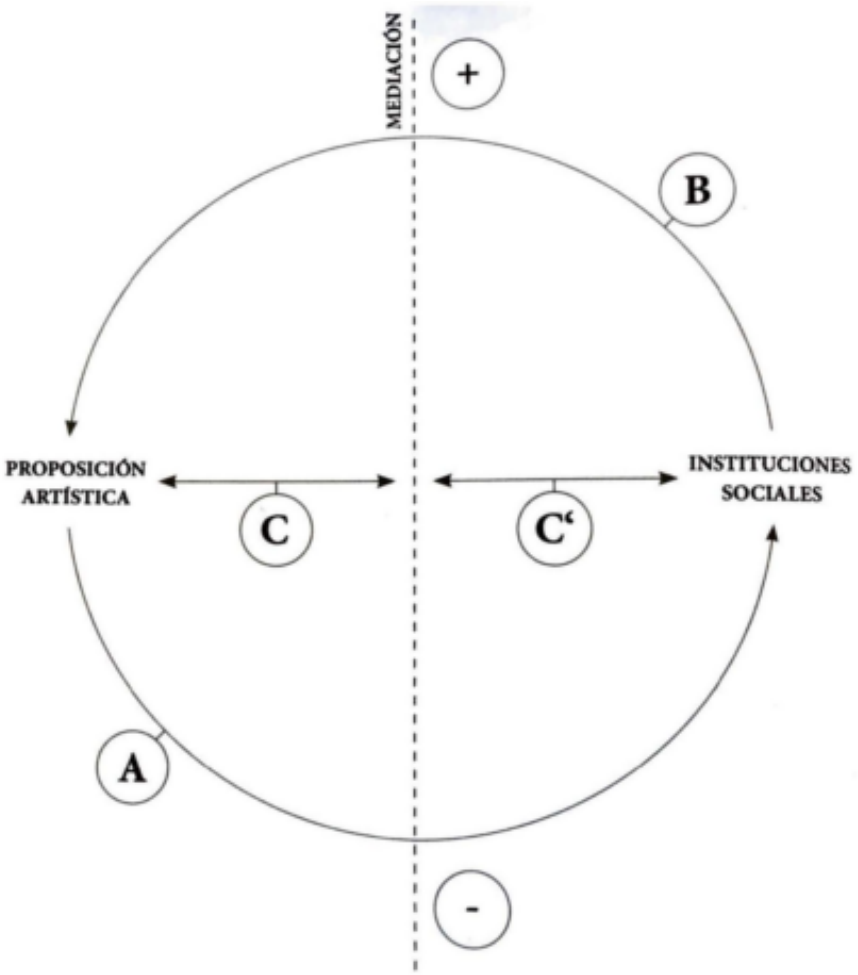

Figura 2: El dispositivo arte.

Malgrat la presentació del dispositiu en dos pols antagònics, Fontdevila evita situar tota la força en un dels plats de la balança. D'aquesta manera, porta a col·lació el concepte "**agència**" en el sentit anglès de la paraula, és a dir, la capacitat que té un actor de prendre decisions en un entorn determinat. Per tant, a partir d'aquesta idea **es redefineix la relació** entre la proposició artística i les institucions socials pel que fa a la capacitat d'actuació d'un i altre. D'aquí sorgeix una **nova dialèctica** amb la qual cadascun dels pols posseeix cert marge d'actuació. La definició de 'dispositiu' de Michel Foucault [13], represa per Giorgio Agamben [14], permet reconceptualitzar la idea d'art, que emergeix com una **xarxa d'elements heterogenis** que funcionen els uns amb els altres: aquests elements són els discursos, les institucions, les estructures arquitectòniques, les decisions regulatives, les lleis, les mesures administratives, els enunciats científics, les proposicions filosòfiques, morals i filantròpiques (cita d'Agamben, p. 45).

Finalment, Fontdevila precisa **què entén per "mediació"**:

> En la mediación es donde las agencias se encuentran, luchan, colaboran, intercambian y, lo que es más importante, donde se diferencian y se constituyen en tanto que identidades singulares. En la mediación es, pues, donde el arte encuentra la posibilidad de ser disruptivo, a la vez que la posibilidad de sustentarse en tanto que convención (p. 48-49).

Per acabar, l'estudi de Fontdevila no només és una aportació lúcida al debat artístic contemporani. La insistència en la mediació implica **revisar el paper que les institucions** tenen en el món de l'art però també pel que fa a la seva **projecció social i educativa.**

Cita bibliogràfica

Fontdevila, Oriol.(2018). *El Arte de la mediació*. Consonni

Centre d'Informació i Documentació (CIDOC) [15] Signatura: S 01905 [16]

Categories: Llibre
Categories: Interacció 2018
Categories: Jornades Interacció
Etiquetes: arts plàstiques i visuals
Etiquetes: mediació
Etiquetes: museus
Etiquetes: educació
Etiquetes: #interaccio18

- [17]

URL d'origen: https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/mediant-mediacio

Enllaços:
[1] https://interaccio.diba.cat/members/interaccio
[2] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?idx=au&q=Adorno%2C+Theodor+W
[3] https://interaccio.diba.cat/members/orifontdevila
[4] http://oriolfontdevila.net/es/mediacion-pefrormativa/
[5] http://www.iep.utm.edu/germidea/
[6] https://en.wikipedia.org/wiki/Arthur_Danto
[7] http://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=Bourdieu%2C+Pierre
[8] https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-white-cube-dominate-art
[9] https://www.artsy.net/artist/brian-odoherty
[10] https://www.moma.org/about/who-we-are/moma-history
[11] https://www.theodysseyonline.com/the-de-young-museum-and-the-failings-the-white-cube-for-the-display-african-art
[12] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%2216932%22
[13] https://en.wikipedia.org/wiki/Michel_Foucault
[14] https://en.wikipedia.org/wiki/Giorgio_Agamben
[15] https://www.diba.cat/es/web/cerc/cidoc
[16] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45909
[17] https://interaccio.diba.cat/node/7596